

E.T.A. HOFFMANN

KUM ADAM

ÇEVİREN

Ersel Kayaoğlu

KÂĞIT KİTAPLAR

ERNST THEODOR AMADEUS HOFFMANN 1776'da Königsberg'de doğdu. Asıl adı Ernst Theodor Wilhelm Hoffmann'dır. Hukuk öğrenimi gördükten sonra devlet memurluğuna atandı ve Prusya'nın işgali altında bulunan Polonya'da çalışmaya başladı. 1806'da Prusya'nın Napoléon güçleri tarafından yenilgiye uğratılmasına kadar bu görevinde kaldı. Hoffmann, 1814'e kadar müzik eleştirmenliği ve tiyatrolarda müzik yönetmenliği yaptı. 1811'de *Arlequin* adlı bir bale besteledi. Alman Romantizmi'nin ilk yazarlarından dostu Friedrich de la Motte Fouqué'nin *Undine* adlı masalını operalaştırması da bu döneme rastlar. Hoffmann, 1814'ten itibaren edebiyata yöneldi. 1814-1815 tarihli *Phantasiestücke in Callots Manier* adlı öykü kitabı, yazar olarak ün kazanmasını sağladı. 1816'da yeniden devlet hizmetine girerek Berlin Temyiz Mahkemesi'nde yargıçlık yapmaya başladı. *Şeytanın İksirleri* (1815-1816) ve *Kedi Murr'un Hayat Görüşleri* (1820-1822) adlı romanları, *Gece Tabloları* (1816-1818) ve *Die Serapiensbrüder* (1819-1821) adlı öykü derlemeleri büyük ilgi gördü. Hoffmann'ın peri masallarından doğaüstü felaket öykülerine kadar eşsiz hayal gücünü sergilediği eserleri, Çaykovski'nin bale süiti *Fındıklıran* da dahil olmak üzere pek çok opera bestecine esin kaynağı oldu. Eserleriyle Honoré de Balzac, George Sand ve Théophile Gautier gibi isimlerin saygısını kazandı; Victor Hugo, Charles Baudelaire, Guy de Maupassant, Aleksandr Puşkin, Fyodor Dostoyevski ve Edgar Allan Poe'yu etkiledi. E.T.A. Hoffmann 1822'de Berlin'de öldü.

ERSEL KAYAOĞLU 1969 yılında Bursa'da doğdu. İlk ve orta öğrenimini Almanya'da tamamladı. Daha sonra İÜ Alman Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı'ndan mezun oldu ve aynı anabilim dalında yüksek lisans ve doktora çalışması yaptı. Halen İÜ Edebiyat Fakültesi Batı Dilleri ve Edebiyatları Bölümü'nde doçent olarak görev yapan Kayaoğlu'nun Ernst Jünger, Michael Krüger, Ingrid Noll, Imre Kertész, Hans Magnus Enzensberger, Hans Sarkowicz'ten yaptığı çeviriler dışında *Medyalararasılık* adlı bir çalışması da var.

NATHANAEL'DEN LOTHAR'A

Elbette hepiniz, bu kadar uzun – uzun zaman yazmadığım için çok tedirginsinizdir. Annem herhalde kızıyor, Clara da benim burada bir elim yağda, bir elim balda yaşadığımı, kalbime ve aklıma öylesine derinden kazıdığım melek yüzlü güzelimi tümünden unuttuğumu sanıyor. – Ama durum böyle değil; her gün ve her saat sizleri düşünüyorum ve tatlı rüyalarda güzel Clara'cığımın sevimli yüzü gözümün önüne geliyor ve parlak gözleriyle bana, odanıza girdiğim andaki gibi edalı edalı gülümsüyor. – Ah, şimdiye kadar tüm düşüncelerimi altüst eden bu paramparça ruh hali içinde size nasıl yazabilirdim ki! – Korkunç bir şey hayatıma girdi! – Karşı karşıya kaldığım kötü kadere dair karanlık sezgiler, tek bir sıcak gün ışığını geçirmeyen kara bulutların gölgeleri gibi üzerimi kaplıyor. – Başıma neyin geldiğini artık sana söylemem lazım. Söylemek zorundayım, bunu kabul ediyorum, ama daha bunun düşüncesi bile beni deli gibi kahkaha atmaya zorluyor. – Ah candan sevdiğim Lothar! Birkaç gün önce başıma gelen şeyin hayatımı gerçekten böylesine gaddarca tahrip edebildiğini sana biraz olsun hissettirebilmek için nasıl başlasam! Keşke burada olsan, o zaman kendin görebilirdin; ama şimdi kuşkusuz benim sanrılar gören bir budala olduğumu sanacaksın. – Kısacası, başıma gelen ve ölümcül etkisinden kaçınmak için boş yere çabaladığım o korkunç şey, birkaç gün önce, yani 30 Ekim'de öğleyin saat 12'de bir barometre satıcısının odama girmesinden ve bana mallarını göstermesinden ibaret. Hiçbir şey satın almayıp onu merdivenden aşağı yuvarlamakla tehdit ettim, neyse ki o da bunun üzerine kendiliğinden çekip gitti. –

Yalnızca bana ait olan, yaşamımı derinden sarsan ilişkilerin bu olaya bir anlam kazandırabileceğini, dahası o uğursuz satıcı bozuntusunun üzerimde düşmanca bir etki bırakmış olabileceğini tahmin etmişsinizdir. Gerçekten de öyle oldu. Sana ilk gençlik çağımın, keskin zekânla her şeyi açık seçik ve anlaşılır imgeler halinde kavrayabileceğin kadarını sükûnet ve sabırla anlatabilmek için var gücümle kendimi topluyorum. Tam başlayacakken senin güldüğünü, Clara'nınsa şöyle dediğini duyar gibi oluyorum: "Çocukça şeyler bunlar!" – Gü-lün, sizden rica ediyorum, içtenlikle gülüp alay edin benimle! – Sizden çok rica ediyorum! – Ama göklerdeki Tanrı biliyor ya, tüylerim diken diken oldu, öyle ki gülüp alay edin diye, delice bir çaresizlik içinde size yalvarır gibiyim, tıpkı Franz Moor'un Daniel'e yalvardığı gibi.¹ – Şimdi sadede gelelim! –

Öğle yemeği dışında biz, yani ben ve kardeşlerim, gün içinde babamızı pek görmezdik. Görevi onu fazlasıyla meşgul ediyor olmalıydı. Eskiden âdet olduğu üzere saat yedide oturulan akşam yemeğinden sonra hepimiz, annem de bizimle birlikte olmak üzere, babamın çalışma odasına gider ve yuvarlak bir masanın etrafına toplanırdık. Babam pipo yakar, yanında da büyük bir bardak bira içerdi. Çoğu zaman bize olağanüstü öyküler anlatır ve kendini buna öyle kaptırırdı ki, piposu sürekli sönerdi, bense yanan bir kâğıdı tutarak pipoyu tekrar yakmakla görevliydim, bu da benim için en büyük eğlencelerden biriydi. Ama bazen de elimize resimli kitaplar verir, sessiz ve donuk, koltuğunda öylece oturup duman bulutları çıkartır, hepimiz sisin içinde yüzer gibi olurduk. Böyle akşamlarda annem çok hüznünlü olurdu ve saat daha dokuzu vurmadan şöyle derdi: "Haydi çocuklar! – Yatağa! Yatağa! Kum Adam geliyor, hissediyorum." Gerçekten de her defasında o anda bir şeyin ağır adımlarla gümbür gümbür merdivenden çıktığını duyardım, Kum Adam olmalıydı bu. Derinden duyulan ayak sesleri ve o gümbürtüler bana bir defasında özellikle korkutucu gelmişti. Bizi götürürken anneme sor-

¹ Friedrich Schiller'in *Die Räuber* (Haydutlar) adlı dramasında Franz Moor, suç dolu kâbuslarını yok edecekse eğer, ona gülebileceğini söyleyerek kendisiyle alay etmesi için evin uşağı Daniel'e yalvarır; karşı Friedrich Schiller, *Die Räuber* V, 1. (Y.N.)

dum: “Anne! Bizi babamızdan hep ayıran bu kötü Kum Adam kim acaba? – Nasıl biri?” – “Kum Adam diye biri yok, sevgili çocuğum,” diye karşılık verdi annem. “Kum Adam geliyor dediğimde, bu, uykunuz gelmiş ve gözlerinizi, sanki içlerine kum serpilmiş gibi, açık tutamıyorsunuz demek.” – Annemin yanıtı beni tatmin etmedi, hatta çocuk ruhumda annemin, yalnızca ondan korkmayalım diye, Kum Adam’ı inkâr ettiği düşüncesi belirgin biçimde yer etmeye başladı; ne de olsa ben hep onun merdivenden çıktığını duyuyordum. Bu Kum Adam ve biz çocuklarla olan ilişkisi hakkında daha fazla şey öğrenme merakıyla dolup taşıyordum ve nihayet, en küçük kız kardeşime bakan yaşlı dadıya, bu Kum Adam’ın nasıl bir adam olduğunu sordum. “Nathanael’ciğim,” diye yanıt verdi kadın, “hâlâ bunu bilmiyor musun? O kötü bir adam, yatmak istemediklerinde çocukların yanına gelir ve gözlerine avuç dolusu kum serper, çocukların gözleri kan revan içinde yuvalarından fırlar, sonra Kum Adam onları bir çuvala atar ve yavrularını beslemek için hilalin içine götürür; yavruları oradaki yuvada oturur, baykuşları gibi kıvrık gagalarıyla yaramaz çocukların gözlerini yerden kaldırıp yerler.” – Korkutucu Kum Adam’ın görüntüsü şimdi içimi kaplamış, feci bir şekilde gözlerimin önüne gelmişti; akşamleyin bir şeyin merdivenden gürültüyle yukarı çıktığını duyduğum anda korku ve dehşet içinde titremeye başladım. Annemin ağzından alabildiği tek şey, gözyaşları içinde kekeleyerek, “Kum Adam! Kum Adam!” diye haykırışım oldu. Bunun üzerine yatak odasına koştum, bütün bir gece boyunca Kum Adam’ın ürkütücü görüntüsü beni rahat bırakmadı. – Dadının bana Kum Adam ve hilaldeki çocuk yuvası hakkında anlattıklarının pek doğru olamayacağını anlayacak kadar büyümüşüm artık; yine de Kum Adam benim için ürkütücü bir hayalet olarak kaldı ve onun merdivenden yukarı çıkmakla kalmayıp babamın odasının kapısını da hızla açıp içeri girdiğini duyduğumda, korku – dehşet sarıyordu beni. Bazen uzun süre ortalıkta görünmüyordu, sonra arka arkaya daha sık geldiği oluyordu. Bu böyle yıllarca sürdü ve ben o tekinsiz hayalete alışamadım, kafamdaki korkunç Kum Adam imgesi solma

“Der Sandmann”, E.T.A. Hoffmann

© 2012, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: *Gece Tabloları* içinde, 2012

Kâğıt Kitaplar dizisinde 1. basım: Kasım 2017, İstanbul

Bu kitabın 1. baskısı 1000 adet yapılmıştır.

Dizi Editörü: FARUK DUMAN

Yayına Hazırlayan: ŞEBNEM SUNAR

Kitap ve Kapak Tasarımı: UTKU LOMLU, LOM CREATIVE

Mizanpaj Uygulama: BAHAR KURU YEREK

Baskı: TÜRKMENLER MATBAACILIK REKLAM SAN. VE TİC. LTD. ŞTİ.

Maltepe Mah. Gümüşsuyu Cad. No: 16-18 Topkapı, İstanbul

Sertifika No: 12584

ISBN: 978-975-07-3620-9

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com/9789750736209 | yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 31730

E.T.A. HOFFMANN

KUM ADAM

KUM ADAM beni olağanüstülüğün, maceranın, çocuk ruhunda çok kolay yer edinen yoluna sokmuştu. Koboldların, caduların, parmak çocukların ve benzerlerinin tüyler ürpertici öykülerini dinlemekten ya da okumaktan daha fazla sevdiğim bir şey yoktu; ama Kum Adam her zaman başı çekiyordu, onu en tuhaf, en iğrenç şekillerde her yerde masalara, dolaplara ve duvarlara tebeşirle, kömürle çiziyordum. On yaşına geldiğimde annem beni çocuk odasından alıp koridorda babamın odasının yakınında bulunan küçük bir odaya yerleştirdi. Yine de, saatin tam dokuzu vurmasıyla evin içinde o meçhul şahsın varlığı duyulduğunda, hızla ortadan kaybolmamız gerekiyordu.

* * *

5 TL
KDV DAHİL

